

עניינו

נברת

הרב אריה נדב שליט"א
רב שכונת רמת עמידר רמת גן

משה עבדי מת

בודאי איני ראוי להספיד את מרן, כי איני יכול להשיג כמה גדול הוא היה בתורה ובמעשים. איתא בתנא דבי אליהו פרק כ"ה: לפיכך הייתי אומר, שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר, מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב. שלא קנו האבות העולם הזה והעולם הבא וימות בן דוד, אלא בשביל מעשיהם הטובים ותלמוד תורה. וכך שנו חכמים במשנה (סנהדרין פ"ד מ"ה) כל אחד ואחד מישראל חייב לומר בשבילי נברא העולם, ע"כ.

נשאלת השאלה, וכי כל אדם יכול להגיע לדרגתם של האבות הקדושים. אלא מפרשים "מתי יגיעו מעשי", מלשון נגיעה, אולי יוכל האדם להתקרב מעט, רק כדי נגיעה בלבד, למעשי האבות הקדושים. כמו כן אנו יכולים לומר על מרן. אין אנו יכולים להגיע למעלותיו, אבל אנו יכולים לגעת באפס קצה מעלותיו.

יעקב אבינו חולם חלום, והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו (בראשית כ"ח י"ב). ואמרו חכמים שהמלאכים ראו את דמותו של יעקב אבינו חקוקה על כסא הכבוד, ולא היו מאמינים איך בשר ודם יכול להגיע לדרגה כל כך גבוהה עד שדמותו חקוקה על כסא הכבוד. ולכן היו עולים ויורדים הרבה פעמים, עד שהאמינו שבאמת דמותו חקוקה על כסא הכבוד, ונתקנאו בו ורצו לפגוע בו, אבל נאמר והנה ה' ניצב עליו (שם י"ג) לשמרו מפני המלאכים.

סולם מוצב ארצה, וכל אדם צריך לשאוף לעלות בסולם הזה, והמטרה היא להגיע לכסא הכבוד. ואמנם לא כל אחד יכול להגיע לדרגת יעקב אבינו, אבל כל אחד צריך לשאוף לעלות בסולם, אבל המטרה היא להגיע לכסא הכבוד. ואמרו חכמים, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים (סוף מסכת מנחות).

כשאנו מנסים להספיד את מרן זצ"ל, כוונתנו להתבונן במעשיו ולראות מה אנו יכולים ללמוד ממעשיו. כמובן, יש לנו דוגמה חיה, עד היכן יכול להגיע בן דורנו. אנו יודעים שיש ירידת הדורות, והנה מרן, בן דורנו, הצליח להגיע למעלות גדולות כמו הדורות הקודמים.

עניינו

נברת

מרן מחייב את כולנו, הגדולים והקטנים. כל אחד ואחד מאיתנו ישמע את ההספדים, ועל ידי זה יתחזק בלימוד התורה, שהוא העיקר.

ר' חיים מוולוז'ין בספרו נפש החיים, מביא שני מאמרי חז"ל. האחד, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד (ברכות ח' ע"א). והשני, אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר (ישעיה ל"ג ו') יראת ה' היא אוצרו (ברכות ל"ג ע"ב). שני מאמרים אלו נראים סותרים זה את זה. או שהעיקר היא תורה, או שהעיקר היא יראת שמים. ומפרש ר' חיים, ששני המאמרים משלימים זה את זה. השלימות האמיתית היא תורה עם יראת שמים.

הרמב"ם כתב שהעבירה הגדולה ביותר היא חילול השם, ועל זה נאמר (ישעיה כ"ב י"ד) אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותון. והמצוה הגדולה ביותר, היא קידוש השם. קידוש השם, הכוונה לעשות כבוד להקב"ה. כבוד התורה זהו כבודו של הקב"ה, כי התורה היא בתו של הקב"ה. וכבוד תלמידי חכמים, זהו כבוד התורה, ובסופו של דבר זהו כבודו של הקב"ה. הקב"ה מקפיד מאד אם מזלזלים בכבוד חכמים, יותר ממה שהוא מקפיד על כבודו. כיון שאם יש כבוד לחכמי ישראל, על ידי זה מתרבה השפעתם על הציבור, ועל ידי זה הציבור שב אל הקב"ה. ואין לך נחת גדולה יותר להקב"ה מאשר תלמיד חכם המקרב את ישראל לאביהם שבשמים.

חז"ל אומרים, כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת (עירובין כ"א ע"ב, גיטין נ"ז ע"א). מהו המיוחד באש היוצאת מצואה רותחת. שני דברים יש בכך. האחד, האש של צואה רותחת היא אש חזקה מאד, ומי שנידון בה יסוריו קשים ביותר. והשני, צואה רותחת אמנם מנקה מעט את האדם הנידון בה בגיהנם, אך היא משאירה בו ריח רע. הוא אינו מתנקה לגמרי מהעוון שלו. מדוע. כי מי שמלעיג על דברי חכמים, אנשים לומדים ממנו לעבור על דברי תורה ועל דברי חכמים, והוא נחשב למחטיא את הרבים, שכל החטאים של אותם רבים נזקפים לחובתו. אמנם הוא חזר בתשובה ונתכפר לו על ידי היסורים, אבל כל זמן שאותם רבים שהוא גרם להם לחטוא ממשיכים בעבירות, כל העבירות שלהם נזקפות לחובתו ואין לו כפרה. וזה מראה שהסרחון שנגרם על ידי העבירות שהם עושים, הכל נזקף לחובתו.

ומרובה מידה טובה ממידת פורענות. מי שגורם להרבות כבוד חכמים וכתוצאה מזה אנשים מתקרבים לתורה ויראת שמים, שכרו גדול כל כך, עד שכל הזכיות של הרבים

עינינו

נבת

שמקיימים מצוות בזכותו, הכל נזקף על חשבוננו לעולם האמת.

אנו שומעים את הספדיהם של גדולי הרבנים, שמבכים מרה את הסתלקותו של מרן, שזכה להאיר לנו את הדרך בפסיקת הלכות. מרן נמשל לקטר, שיש לו עצמה אדירה למשוך אחריו קרונות רבים כבדי משקל. כך מרן זכה להקים עולה של תורה, שמסר את נפשו כל ימי חייו ללמד תורה ולהעמיד תלמידי חכמים הרבה, שמפיצים תורה בכל העולם, וזכות הרבים תלויה בו. ובנוסף לזה, מרן זכה להרים את כבודם של חכמים בעיני העם.

טוב שם משמן טוב (קהלת ז' א'). שמן טוב ריחו הולך עד הטרקלין, אבל שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו. זכה מרן לקדש שמו יתברך בכל העולם כולו. כל מי שלומד לשם שמים, זוכה שהקב"ה יסייע לו להרבות תורה ויראת שמים בעולם כולו.

כל אחד ואחד מאיתנו חייב להתחזק בעבודת ה' ובלמוד התורה. גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ומי שילמד בספריו הרבים, בודאי מרן יסגור עליו בשמים שיזכה לסייעתא דשמיא להרבות תורה בישראל. אמן.

יודע אני בעצמי שאיני ראוי להספיד את מרן, שהיה ענק שבענקים, שכל ימיו עסק

בתורה בעמל רב, וקיים בעצמו את הפסוק אם בחוקותי תלכו (ויקרא כ"ו ג') שתהיו עמלים בתורה (רש"י שם). כשמו כן הוא, עובדיה, עובד ה', עבד ה', כמו שנאמר על משה רבינו (יהושע א' ב') משה עבדי מת.

על לימוד תורה נאמר (שם ח') לא ימוש ספר התורה הזו מפ"ך והגית בו יומם ולילה. ומרן קיים דבר זה בשלימות. אנו מצווים ללמוד וללמד, וכתב מהר"ל מפראג שהשלימות בלימוד התורה

מימין לשמאל: הרב ציון נדב, הרב יחיא אלשיך, מרן

קמו

היא כשאדם מלמד לאחרים. מרן למד תורה כל ימיו, יותר מתשעים שנה. אבל מעלתו הגדולה, שלימד תורה יותר משמונים שנה. בהיות מרן כבן עשר שנים, נסע עם אביו לעירק לכמה חדשים. נכנס לבית כנסת וראה אנשים זקנים לומדים תלמוד, וכשנתקשו בהבנת דברי התוספות פירש להם את דבריהם, ונהפך למגיד שיעור שלהם במשך כמה חדשים עד שחזר לארץ ישראל.

גדולי תורה שהכירוהו, היו מכבדים אותו גם בהיותו בחור והיו קמים מפניו. בהיותו כבן עשרים ושש שימש אב"ד במצרים, וכתב פסקי הלכה בכל ענייני הקהילה. מסר את נפשו כדי לתקן כמה קלקולים שהיו בנושאי כשרות ולימוד תורה.

יעקב אבינו בירך את אפרים ומנשה בני יוסף ואמר להם, בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלהים כאפרים וכמנשה (בראשית מ"ח כ'). נשאלת השאלה, מהו המיוחד באפרים ובמנשה, ולמה לא אמר בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלהים כראובן ושאר השבטים.

אבל יש דבר מיוחד באפרים ומנשה, כי אמרו חז"ל אם ראשונים בני מלאכים, אנו בני

בישיבת קול יעקב בירושלים, הרב יוסף נדב, הרב יוסף עדס, הרב עזרא עדס, הרב יהודה עדס, מרן

עינינו

נברת

אל הנער הזה התפללתי. מרן בילדותו

החזק במוסר אל תרף נצרה כי היא חי"ך

אזכרה ימים מקדם, בימי חרפי מקדמוני, שהיינו משכימים לקום לביהכ"נ אוהל רחל כשעה לפני תפילת שחרית, כדי ללמוד מוסר בחרדת קודש בספר הקדוש ראשית חכמה, יחד עם ידיד נפשי החכם המופלא, בכתם פז לא יסולא, ממצדיקי הרבים צדיק ונשגב רודף צדקה וחסד ר' יעקב דוויק הכהן, ועפעפינו ייזלו מים בלב נשבר ונדכה. וגם בימי העוצר של הבריטים, לא נמנענו מללכת לבית הכנסת ללימוד המוסר, והשי"ת הצילנו מידם. והיינו מרגישים התעלות רוחנית, מדברי הראשית חכמה הקדוש.

מרן, הליכות עולם, ח"ח עמ' של"ז

הכתוב בתחתית הדף בכתב יד מרן: בהיות כשהייתי בן ח' או ט' שנים, השמעתי להרה"ג הגדול, מעוז ומגדול, כקש"ת רבי שלמה עבו שליט"א את המשניות של מסכת שבת, פסחים, אבות, סוכה, יומא ועוד גמרא במסכת ב"מ פרק ב' אוחזין בטלית, ופרק אלו מציאות, והמפקיד והזהב בעל פה. ומהם השמעתי להרה"ג רבי עמרם בלויא ב"ר משה בלוי שליט"א. לכן נתנו לי הספר הזה במתנה כדי ללמוד בו. ט"ו מנ"א תרצ"א. ואנכי הדל הערתי כמה הערות כאשר השיגה ידי הצב"י עובדיה י. יוסף נ"י

קמח

עינינו

נבת

אנשים. ואם ראשונים בני אנשים, אנו כחמורים, ולא כחמורו של רבי חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר, אלא כשאר חמורים (שבת קי"ב ע"ב). והנה יש כאן חידוש, שאפרים ומנשה למרות שהיו בדור שאחרי השבטים בני יעקב, אעפ"כ הגיעו לדרגת השבטים.

מדינת ישראל
 בית הדין הרבני האזורי
 שדרות דוד המלך 33
 ת.ד. 16253 P.O.B. 264181 TEL.
 תל-אביב - יפו

החלטה

אמר הדין דקמם הניסיה לא התקם,
 כהיום שפסק הדין להשווה הדין שנתקם איום ה' י"ב סיון תש"ל.
 כוונתם דקמם, נראה לנו אין להם כלליות אמירת הדין פסק-הדין
 לפי התקנה.
 לפיכך נתייחס להזכרות דהנה אתה האמץ מאושר אמירה
 אגב.
 אין צורך זה כלל וכלל פני לקבוצה שיש להקנה כולנו איום
 אמרם לא הולך-דין דהדין.

יום ג' כ"ב סיון תש"ל.
 אהרן יואל
 אהרן יואל

כמו כן מרן, למרות שחי בדור האחרון, שהיה חלש בתורה ויראת שמים, זכה להתעלות ולהגיע לדרגות גבוהות, כמו הדורות הקודמים. ולא רק זכה להתעלות בעצמו, אלא היה לו כח להעלות אחרים יחד אתו. מסר את נפשו והתאמץ בכל כוחו לכתוב ספרים ופסקי הלכה, כדי לזכות את הדורות הבאים אחריו.

חז"ל אומרים כי כשנפטר משה רבינו מן העולם, היו מלאכי השרת אומרים (דברים ל"ג כ"א) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, והקב"ה אומר (תהלים

פסק דין בית הדין הרבני בתל אביב מרן, הרב שלום מזרחי, הרב יוסף נדב

קמט

עינינו

נבת

צ"ד ט"ז) מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פועלי און (סוטה י"ג ע"ב). מי יעמוד בפרץ ומי יחזיר את עם ישראל בתשובה כשיעזבו את דרך התורה. כמו כן אפשר לומר לאחר פטירתו של מרן מן העולם. מי ילמד תורה, מי יעמוד בפרץ להוכיח את העם ולהחזירו אל התורה והמצוות.

אמרו חז"ל, אגרא דהספידא דלויי (ברכות ו' ע"ב). ועל פי הרמז מפרשים, מהו שכר ההספד. דלויי, מלשון לדלות מים מן הבאר. כל אחד ששומע את ההספדים על מרן זצ"ל, יכול לקחת לעצמו ולקבל על עצמו איזו מעלה ממעלותיו. כביכול כל מעלותיו של מרן הן הפקר, וכל הקודם לזכות בהן זכה.

אברהם אבינו אמר לפני הקב"ה, מה תתן לי ואנכי הולך ערירי (בראשית ט"ו ב'). אע"פ שהקב"ה אמר לאברהם אבינו שכרך הרבה מאד (שם א'), אבל כל זה אינו שווה לו. הוא רוצה שהקב"ה יתן לו בן צדיק, שימשיך את מפעל החיים שלו להפיץ בעולם את האמונה ואת עבודת ה'. זכה מרן לגדל בנים ובנות ונכדים, שכולם הולכים בדרכיו בעבודת ה' ובהפצת התורה.

מעמד סיום הש"ס, ירושלים תשע"ב. מימין הרב יוסף נדב

הקב"ה אמר למשה רבנו, אף על פי שאין בניך ממלאים את מקומך בהנהגת העם, אבל כל ישראל הם בניך ולומדים את תורתך. גם מרן, כל עם ישראל הם בניו ותלמידיו.

אמרו חז"ל, גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם (חולין ז' ע"ב). מרן זצ"ל מסר נפשו על עם ישראל, ובודאי גם כעת ימשיך לעמוד בתפילה למען עם ישראל כולו, וזכותו תעמוד לנו שנזכה ללכת בדרכיו. תנצב"ה. אמן.